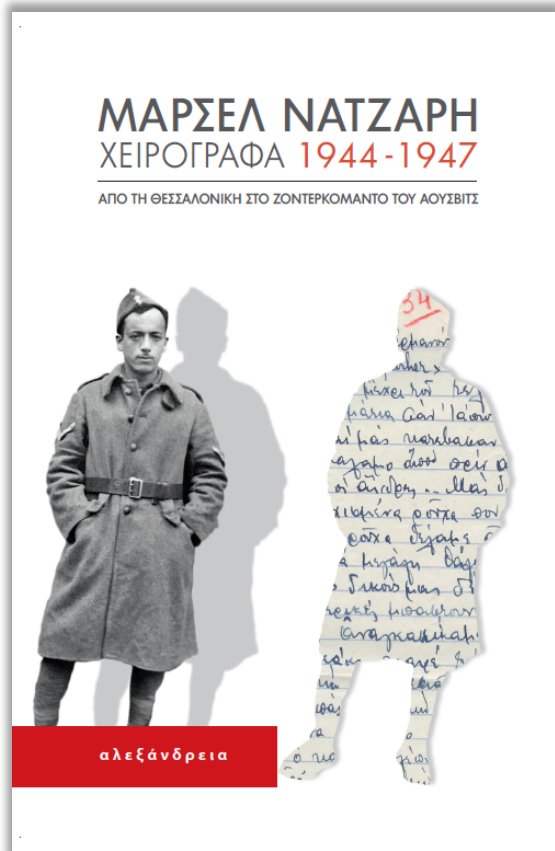

-ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ-

Μαρσέλ Νατζαρή

Χειρόγραφα 1944-1947
Από τη Θεσσαλονίκη
στο Ζοντερκομάντο του Άουσβιτς

Σειρά: Θέματα Εβραϊκής Ιστορίας

ISBN 978-960-221-768-9, σχ. 21x14,
σελ. 240, α' έκδ. Μάρτιος 2018,
τιμή: 14,00€ (χωρίς Φ.Π.Α.)

Ο Εβραίος Θεσσαλονικιός Μαρσέλ Νατζαρή υπήρξε ένας από τους ελάχιστους επιζώντες του Ζοντερκομάντο, της «ειδικής ομάδας» των θαλάμων αερίων και των κρεματορίων του Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Έγραψε ένα από τα 9 χειρόγραφα που βρέθηκαν θαμμένα στον περίβολο των κρεματορίων του στρατοπέδου, γνωστά ως «κύλινδροι του Άουσβιτς». Με τη μορφή επιστολής και με σπαρακτική αμεσότητα, ο Νατζαρή καταγγέλλει, υπό την απειλή του θανάτου, το έγκλημα των ναζί, προσπαθώντας να εκφράσει με λέξεις το «αδιανόητο». Το κείμενο αυτό που βρέθηκε εξαιρετικά δυσανάγνωστο, δημοσιεύεται εδώ σχεδόν πλήρες και αποκατεστημένο.

Ο Νατζαρή έγραψε ένα δεύτερο χειρόγραφο όταν επέστρεψε στη Θεσσαλονίκη έχοντας γλιτώσει την εξόντωση. Σ' αυτό διαβάζουμε για την αντιστασιακή δράση του την περίοδο της κατοχής στα βουνά της Ρούμελης, τη σύλληψη και τις εμπειρίες του στο Άουσβιτς, καθώς και για τη συμμετοχή του μαζί με άλλους Έλληνες Εβραίους στην εξέγερση του Ζοντερκομάντο τον Οκτώβριο του 1944, όπου «έστω δια ολίγα λεπτά ευρέθησαν ελεύθεροι». Τα δύο κείμενα που δημοσιεύονται σ' αυτό το βιβλίο αποτελούν μια σπάνιας αξίας μαρτυρία της ανθρώπινης βαρβαρότητας.

Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου

Περιγράφει με κάθε ανατριχιαστική λεπτομέρεια τη χωροταξία του τρόμου στο Κρεματόριο: τα δυο μεγάλα υπόγεια δωμάτια, κάτω από έναν «κήπο», στο ένα εκ των οποίων ξεντύνονταν οι κρατούμενοι και στο άλλο έμπαιναν για να οδηγηθούν στο θάνατο. Ήταν «το δωμάτιο θανάτου», όπως γράφει χαρακτηριστικά.

Deutsche Welle, 9/10/ 2017

Είναι σαφές ότι ο Νατζαρή περίμενε να πεθάνει στο στρατόπεδο και οι σημειώσεις του ήταν μία επιστολή στον έξω κόσμο. Αν τον είχαν πιάσει οι SS θα τον σκότωναν. Ως εκ θαύματος ο Νατζαρή έφυγε ζωντανός από το Άουσβιτς, μεταφέρθηκε στο Μαουτχάουζεν από όπου απελευθερώθηκε, και 36 χρόνια αργότερα βρέθηκαν τα χειρόγρατά του.

Η Καθημερινή, 2/12/2017

Ο Μαρσέλ Νατζαρή, Έλληνας Σεφαραδίτης Εβραίος, γεννήθηκε το 1917 στη Θεσσαλονίκη. Πολέμησε ως έφεδρος Δεκανέας στην Αλβανία. Ήταν μεταξύ των συγκεντρωμένων Εβραίων στην πλατεία Ελευθερίας στις 11 Ιουλίου 1942 και στη συνέχεια στάλθηκε από τους Γερμανούς μαζί σε καταναγκαστικά έργα στη Μενεμένη. Όταν απελευθερώθηκε κατάφερε να ξεφύγει από την Θεσσαλονίκη και εντάχθηκε στις τάξεις του ΕΛΑΣ. Συνελήφθη από τους Γερμανούς και βασανίστηκε στα κρατητήρια της οδού Μέρλιν, στις φυλακές Αβέρωφ και στο στρατόπεδο του Χαϊδαρίου.

Όταν αποκαλύφθηκε η εβραϊκή του καταγωγή στάλθηκε με την τελευταία αποστολή Εβραίων από την Αθήνα στο Άουσβιτς. Εκεί υποχρεώθηκε να δουλέψει στη διαβόητη ομάδα Ζόντερκομάντο και είδε την καταστροφή των Εβραίων της Ευρώπης με τα μάτια του. Ήταν επίσης μάρτυρας στην ηρωική εξέγερση των Ζόντερκομάντο. Βέβαιος ότι δεν θα επιβιώσει, κατέγραψε τη μαρτυρία του και τις τελευταίες του επιθυμίες σε ένα γράμμα και το έθαψε μέσα στις στάχτες του στρατοπέδου. Το γράμμα βρέθηκε τυχαία το 1980. Ο Νατζαρή τελικά επιβίωσε και επιστρατεύθηκε ξανά ως έφεδρος Δεκανέας κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου. Εκείνη την περίοδο έγραψε ένα δεύτερο χειρόγραφο όπου αφηγείται όλη την ιστορία του. Οι μαρτυρίες του αποτελούν μοναδικά ντοκουμέντα για τα τεράστια εγκλήματα των Γερμανών μαζί κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου.